

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

16 ianuarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte - Ursache Petru,

Judecători - Timofti Vladimir, Toma Nadejda, Alerguș Constantin, Țurcan Anatolie,
a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul în anulare declarat de către
avocatul Cojocaru Daniela în numele condamnatei Costrubeeva Maria, prin care
solicită casarea sentinței Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 02 decembrie 2016
și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2017, în cauza
penală privind-o pe

Costrubeeva Maria XXXX, născută la xxxxx,
originară și domiciliată în mun. xxxxx, bd. xxxxx, ap.
xxx.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 01.09.2016 – 02.12.2016 (prima instanță);
2. 23.01.2017 – 16.03.2017 (instanța de recurs);
3. 14.11.2017 – 16.01.2018 (instanța de recurs în anulare).

Asupra recursului în anulare în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 02 decembrie 2016,
procesul penal în privința lui Costrubeeva Maria pe art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal,
a fost încetat în legătură cu împăcarea părților.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că Costrubeeva Maria,
la 30.06.2016, aproximativ la ora 12.00, aflându-se în apartamentul nr. xxx din str.
xxxx, mun. xxxx, intenționat, cu scopul sustragerii bunurilor altei persoane,
folosindu-se de faptul că acțiunile ei nu sunt observate de alte persoane, tainic a
sustras de sub ghiveciul cu flori bani în sumă de 2700 lei, care aparțin lui Petuhova
Janeta, cauzându-i o daună materială în proporții considerabile.

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu recurs de către avocatul Cojocaru
Daniela, care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi
hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie dispusă
încetarea procesului penal în legătură cu retragerea plângerii părții vătămate,
invocând că:

- cu toate că a fost încheiat acordul de împăcare a părților, în ședința de
judecată partea vătămată a declarat că își retrage plângerea depusă pe acest caz;

- concluziile primei instanțe sunt eronate, deoarece dispozițiile art. 275, 276 Cod de procedură penală, nu prevăd restricții în sensul declarării dreptului părții vătămate de a solicita retragerea plângerii și încetarea procesului, iar după încheierea dezbaterilor, respectând ordinea de soluționare a cauzei în corespundere cu art. 338 Cod de procedură penală, instanța purcede la deliberarea și adoptarea sentinței în conformitate cu prevederile art. 382-398, avându-se în vedere că poate fi adoptată atât sentința de condamnare, cât și de achitare ori de încetare a procesului penal supuse căilor de atac în condiții generale;

- prima instanță nu a constatat și apreciat circumstanțele de drept privind încetarea procesului penal în privința inculpatei, pe motivul retragerii plângerii părții vătămate, în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și de drept material.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2017, a fost respins ca nefondat recursul declarat și menținută sentința primei instanțe.

5. Pentru a decide astfel, instanța de recurs a constatat că la data de 02 decembrie 2016, inculpata Costrubeeva Maria, asistată de către reprezentantul legal și apărătorul Cojocarui Daniela a depus o cerere prin care a solicitat încetarea procesului penal din motivul împăcării părților (f.d. 84), totodată fiind anexat și acordul de împăcare (f.d. 85).

Astfel, instanța de recurs a menționat că contrar criticilor invocate de recurent, constată că prima instanță corect a încetat procesul penal pe motivul împăcării părților, or la materialele cauzei (f.d. 84), este anexată solicitarea părții apărării de a fi încetat procesul penal pe motivul împăcării părților, o altă cerere lipsind.

Subsidiar, instanța de recurs a reținut că din materialele cauzei rezultă că partea vătămată și-a exprimat expres voința de a se împăca cu inculpata total, necondiționat și definitiv, înțelegând că pune capăt litigiului născut din săvârșirea infracțiunii, înlăturând astfel consecințele penale.

6. Decizia instanței de recurs este atacată cu recurs în anulare de către avocatul Cojocarui Daniela în numele condamnatei Costrubeeva Maria, solicitând casarea hotărârilor judecătorești nominalizate, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care procesul penal în privința lui Costrubeeva Maria pe învinuirea de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, să fie încetat din motivul retragerii plângerii părții vătămate.

În argumentarea recursului invocă că:

- partea vătămată a solicitat încetarea procesului penal pe motivul retragerii plângerii (f.d. 87);

- este mai favorabilă încetarea procesului penal pe motivul retragerii plângerii de către partea vătămată, deoarece în viitor pentru 5 ani, prevederile art. 109 Cod penal îi îngăduiesc dreptul la împăcare;

- sunt aplicabile în speță prevederile art. 276 Cod de procedură penală, care stipulează că urmărirea penală se pornește numai în baza plângerii prealabile a victimei în cazul infracțiunilor prevăzute [...], precum și al furtului proprietarului săvârșit de minor;

- infracțiunea comisă de către Costrubeeva Maria, este o infracțiune mai puțin gravă;

- dreptul inculpatei la un proces echitabil garantat de art. 6 CEDO, și anume dreptul părții vătămate și a inculpatei privind încetarea cauzei penale din motivul retragerii plângerii a fost încălcat.

7. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, a depus referință procurorul, care pledează pentru inadmisibilitatea recursului, ca fiind declarat peste termen și vădit neîntemeiat, deoarece din circumstanțele cauzei, rezultă că hotărârea judecătorească a rămas irevocabilă la 16.03.2017 (f.d. 109), însă recursul în anulare, conform ștampliei de înregistrare a Grefei Curții Supreme de Justiție a fost depus la 09.10.2017 (f.d. 126), adică cu încălcarea termenului de 6 luni, care a expirat la 16.09.2017.

Astfel, consideră că aceste circumstanțe certifică faptul că termenul de declarare a recursului în anulare nu a fost respectat, nefiind invocate careva argumente plauzibile privind depunerea tardivă a recursului.

8. Judecând recursul în anulare declarat, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis, argumentând în acest sens următoarele.

Potrivit dispozițiilor art. 457 alin. (3) Cod de procedură penală, judecarea recursului în anulare se efectuează potrivit prevederilor art. 434-436, care se aplică în mod corespunzător.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța admite recursul, casează total hotărârea atacată, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre, dacă nu se agravează situația condamnatului.

În temeiul art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul R. Moldova despre depunerea cererii.

În sensul dispozițiilor art. 6 pct. 44) Cod de procedură penală, viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată poate fi considerat încălcarea esențială a drepturilor și libertăților persoanei garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția R. Moldova și de alte legi naționale.

La caz, Colegiul penal lărgit reține că prin sentință (f.d. 91) s-a hotărât încetarea procesului penal în privința minorei Costrubeeva Maria, pe învinuirea în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, din motivul împăcării părților, soluție ce a fost menținută fără modificări de instanța de recurs (f.d. 112), deși apărătorul în numele inculpatei minore a solicitat schimbarea temeiului de încetare a procesului penal, în legătură cu retragerea plângerii de către partea vătămată, argumentând că această soluție este mai favorabilă inculpatei minore.

În acest sens, Colegiul penal lărgit atestă că în partea descriptivă a deciziei instanței de recurs (f.d. 112), la motivarea soluției în cauză, instanța de recurs în respingerea criticilor invocate de recurent, a menționat că: *„instanța de fond corect a încetat procesul penal din motivul împăcării părților, or potrivit materialelor cauzei (f.d. 84) este solicitarea apărării de a înceta procesul penal pe motivul împăcării părților, o altă cerere nu este.”*

Colegiul penal lărgit invocă că nu poate accepta această motivare, din considerentul că din materialele cauzei rezultă că deși apărătorul în prima instanță în ședința de judecată din 02 decembrie 2016 (f.d. 84-85), a prezentat o cerere de încetare a procesului penal și un acord de împăcare a părților, semnate de inculpata minoră, reprezentantul ei legal, de către partea vătămată și apărătorul inculpatei, în aceeași ședință de judecată din 02 decembrie 2016, partea vătămată Petuhova Janeta, a dat declarații sub jurământ și fiind prevenită de răspundere penală pentru declarații false, a precizat că: *„Deși am încheiat cu inculpata Costrubeeva Maria o tranzacție de împăcare, totuși îmi retrag plângerea deoarece fata este tânără”* (f.d. 87). Ulterior, apărătorul în temeiul declarațiilor părții vătămate, și-a schimbat poziția inițială și a solicitat în prima instanță încetarea procesului penal în legătură cu retragerea plângerii de partea vătămată (f.d. 90).

La același capitol, se atestă că prima instanță în sentință a ignorat această solicitare a părților, încetând procesul penal în legătură cu împăcarea părților, soluție menținută de instanța de recurs, care greșit a concluzionat că altă cerere decât cea privind împăcarea părților nu este prezentă la caz.

Totodată, Colegiul penal lărgit accentuează că în decizia instanței de recurs (f.d. 111), este menționat că partea vătămată a pledat în instanța de recurs ordinar, pentru admiterea recursului declarat de apărător în numele inculpatei, conform motivelor invocate, ce la fel a fost ignorat de către instanța de recurs ordinar.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit statuează că soluția instanțelor ierarhic inferiorare în speță este greșită, or legea procesual penală în cazul încetării procesului penal în legătură cu retragerea plângerii de către partea vătămată, temei prevăzut în art. 391 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, nu stipulează expres obligativitatea introducerii unei cereri scrise de către partea vătămată privind retragerea plângerii sale.

Astfel, Colegiul penal lărgit menționează că manifestarea voinței părții vătămate de a-și retrage plângerea, ce este un drept al părții vătămate, poate avea loc atât în formă scrisă, prin cerere autentică, ori prin declarațiile orale, consemnate în procesul-verbal al ședinței de judecată, care se semnează de partea vătămată.

Prin urmare, instanța de recurs în anulare statuează că în speță, partea vătămată și-a exteriorizat benevol voința de a-și retrage plângerea împotriva inculpatei minore prin declarațiile sale din prima instanță (f.d. 87), în confirmarea corectitudinii cărora s-a semnat, ulterior și-a menținut aceeași poziție și în instanța de recurs ordinar, însă ambele instanțe de judecată au omis să țină cont de voința părții vătămate fără o motivare clară și bazată pe norme legale, deși în speță nu se atestă careva impedimente de ai respinge solicitarea, instanțele de judecată fiind obligate să aplice Legea mai favorabilă inculpatei, prin ce s-a încălcat dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO, sub aspectul nemotivării hotărârilor judecătorești.

Mai mult, Colegiul penal lărgit invocă că la adoptarea soluției în cauză, instanțele de judecată au omis să țină cont și de faptul că temeiul de încetare a procesului penal în legătură cu retragerea plângerii de partea vătămată, **este unul mai favorabil condamnatei minore Costrubeeva Maria**, decât temeiul de încetare în legătură cu împăcarea părților, or prevederile din art. 109 alin. (1) Cod penal, prescriu expres că: *„Împăcarea este actul de înlăturare a răspunderii penale pentru o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă, iar în cazul minorilor, și pentru o infracțiune gravă, infracțiuni prevăzute la capitolele II–VI din Partea specială, precum și în cazurile prevăzute de procedura penală, dacă persoana nu are antecedente penale pentru infracțiuni similare comise cu intenție sau **dacă în privința sa nu a mai fost dispusă încetarea procesului penal, ca rezultat al împăcării, pentru infracțiuni similare comise cu intenție în ultimii cinci ani**”*. Mai mult, în speță, luând în considerare că condamnată este minoră, instanțele de judecată trebuiau să țină cont și de interesul superior al copilului, ce justifică adoptarea unei soluții mai favorabile condamnatei în prezenta speță.

Subsidiar, se mai reține că potrivit art. 3 alin. (1) din Convenția ONU privind drepturile copilului adoptată de Adunarea generală a Organizației Națiunilor Unite la 29 noiembrie 1989, intrată în vigoare la 20 septembrie 1990, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12 decembrie 1990, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, este stipulat că în toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, **interesele copilului vor prevala**.

În consecință, luând în considerare că în speță partea vătămată și-a exteriorizat expres voința de a-și retrage plângerea, fapt ignorat de către instanțele de judecată

ierarhic inferioare, prin ce a fost încălcat dreptul condamnatei la un proces echitabil, în conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit constată că eroarea judiciară poate fi reparată de către instanța de recurs în anulare în prezenta procedură, prin admiterea recursului în anulare declarat, casarea sentinței primei instanțe și a deciziei instanței de recurs, și pronunțarea unei noi hotărâri, cu dispunerea încetării procesului penal în privința lui Costrubeeva Maria pe învinuirea în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, în legătură cu retragerea plângerii de către partea vătămată.

9. Conducându-se de prevederile art. 391 alin. (1) pct. 1), 457 alin. (3), 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursul în anulare declarat de către avocatul Cojocaru Daniela în numele condamnatei Costrubeeva Maria, casează total sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 02 decembrie 2016 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2017, în cauza penală privind-o pe **Costrubeeva Maria Xxxxx**, pronunțând următoarea hotărâre.

În privința lui **Costrubeeva Maria Xxxxx** se consideră încetat procesul penal de învinuire în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, din motivul că plângerea a fost retrasă.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **15 februarie 2018**.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Timofti Vladimir

Toma Nadejda

Alerguș Constantin

Țurcan Anatolie

O P I N I E S E P A R A T Ă

în conformitate cu prevederile art. 339 alin (7), 340 alin (3) Cod de procedură penală (în cauza Costrubeeva Maria Xxxxxx)

1. Prin decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 16 ianuarie 2018 a fost adoptată în cadrul judecării recursului în anulare în cauza indicată următoarea soluție: „Admite recursul în anulare declarat de către avocatul Cojocaru Daniela în numele condamnatei Costrubeeva Maria, casează total sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 02 decembrie 2016 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2017, în cauza penală privind-o pe **Costrubeeva Maria Xxxxx**, pronunțând următoarea hotărâre.

În privința lui **Costrubeeva Maria Xxxxx** se consideră încetat procesul penal de învinuire în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, din motivul că plângerea a fost retrasă”.

2. Nu am susținut soluția adoptată și am propus soluția de respingere a recursului în anulare din următoarele considerente.

2.1 Din materialele dosarului se constată, că în ședința preliminară a primei instanțe apărarea a prezentat un acord de împăcare a inculpatei cu partea vătămată, susținându-l în cadrul ședinței de judecată. Numai în cadrul dezbaterilor apărarea a cerut încetarea cauzei pe motiv, că partea vătămată și-ar fi retras cererea.

Totodată, atrag atenția că avocatul Daniela Cojocaru, a semnat și a susținut în cadrul ședinței preliminare acordul de împăcare, și numai după ce partea vătămată a declarat, că își retrage cererea, a considerat, că propunerea părții vătămate este mai favorabilă inculpatei, susținând această opinie.

Prin sentința pronunțată de către prima instanță a fost încetat procesul penal în privința lui Costrubeeva M. în temeiul art. 109 Cod penal, pe motiv că inculpata s-a împăcat cu partea vătămată.

Împotriva sentinței a declarat recurs ordinar avocatul Daniela Cojocaru, menționând că prima instanță i-a încălcat dreptul inculpatei Costrubeeva M. prin faptul că a încetat dosarul penal pe motiv că inculpata s-a împăcat cu partea vătămată, în temeiul prevederilor art. 109 Cod penal, și nu din motiv, că partea vătămată și-a retras plângerea, în conformitate cu prevederile art. 276 al.1 Cod de procedură penală. În motivarea solicitărilor sale avocatul a indicat, că prin sentință au fost încălcat: **dreptul părții vătămate de a-și retrage plângerea**, precum și **dreptul inculpatei** la un proces echitabil, deoarece **a fost ignorată miza acesteia pe faptul că prescripțiile legislației procesual-penale naționale în propria cauză vor fi respectate**.

Vreau să menționez, că avocatul în recurs n-a argumentat care sunt consecințele juridice nefaste pentru inculpată, generate de încălcarea invocată de către avocat a dreptului acesteia, care s-au produs și continuă să se producă și îi afectează în continuare drepturile condamnatei.

Instanța de apel, menținând sentința a indicat, că partea vătămată a semnat acordul de împăcare, expunându-și clar opinia în acest sens, lipsind careva cerere de încetare a procesului penal din alte motive, considerând că retragerea plângerii poate avea loc numai în baza unei **cererii scrise** a părții vătămate.

Avocatul Daniela Cojocaru a depus recurs în anulare, invocând încălcarea dreptului inculpatei la un proces echitabil. În motivarea solicitărilor sale avocatul din nou a indicat, că prin sentință au fost încălcat: **dreptul părții vătămate de a-și retrage plângerea**, precum și **dreptul inculpatei la un proces echitabil, deoarece a fost ignorată miza acesteia pe faptul că prescripțiile legislației procesual-penale naționale în propria cauză vor fi respectate.**

Totodată în recursul în anulare avocatul argumentează existența viciului fundamental la caz prin faptul, că în rezultatul încetării prin împăcare în baza prevederilor art. 109 Cod penal a procesului penal în privința **inculpatei**, acesteia **i s-a îngrădit dreptul la încetarea pe viitor, pe un termen de 5 ani, a unor eventuale procese penale în temeiul împăcării**, considerând că astfel instanțele de judecată nu au ținut cont de interesele copilului, care trebuie să prevaleze.

2.2. Potrivit prevederilor alin. (1) art. 453 Cod de procedură penală hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

Potrivit prevederilor alin.(2) al aceluiași articol recursul în anulare este inadmisibil dacă nu se întemeiază pe temeiurile prevăzute în prezentul articol sau este declarat repetat.

Totodată în conformitate cu prevederile art. 6 alin (1) pct. 44) *viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată* se consideră o încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

Reieșind din aceste prevederi legale, consider, că **recursul în anulare**, depus de către avocatul Daniela Cojocaru, **nu conține o careva argumentare a viciului fundamental invocat.**

În acest sens vreau să atenționez, că avocatul în recursul depus indică asupra faptului că dreptul inculpatei la un proces echitabil a fost încălcat prin: a) lezarea **dreptului părții vătămate de a-și retrage plângerea**; b) **prin ignorată mizei inculpatei pe faptul că prescripțiile legislației procesual-penale naționale**

în propria cauză vor fi respectate; c) s-a îngădit dreptul la încetarea pe viitor, pe un termen de 5 ani, a unor eventuale procese penale în temeiul împăcării.

De fapt, avocatul contestă, de fapt, soluția instanțelor de judecată, oportunitatea acesteia, pe motiv, că este, în opinia sa, mai puțin favorabilă inculpatei decât cea pe care o solicită apărarea, fără a argumenta în mod plauzibil ce eroare de drept au comis instanțele de judecată la pronunțarea hotărârilor.

Din aceste considerente recursul în anulare a avocatului urma a fi respins.

Judecător

Nadejda Toma